श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्
सत्रान्तपरीक्षा-नवम्बर/दिसम्बर-२०१६

कक्षा - शास्त्री-३, सेमेस्टर-५ **प्रश्नपत्रम् - ५** **गुणाः - ७०**
विषयः - पुराणेतिहासः **कोड - CC-3.5.9** **समयः - ११-०२**
दिनाङ्कः - २९.११.२०१६ **ग्रन्थः - श्रीमद्भागवतमहापुराणे (स्कन्ध-२,८)**

प्रथमान्वितिः (युनिट - १)

प्रश्नः १ द्वयोः श्लोकयः ससन्दर्भप्रसङ्गं संस्कृते व्याख्या कार्या । ०८

(१) निद्रया ह्रियते नक्तं व्यवायेन च वा वयः ।
दिवा चार्थेहया राजन् कुटुम्बभरणेन वा ॥

(२) जितासनो जितश्वासो जितसङ्गो जितेन्द्रियः ।
स्थूलं भगवतो रूपे मनः सन्धारयेद्धिया ॥

(३) अत्र सर्गो विसर्गश्च स्थानं पोषणमूतयः ।
मन्वन्तरेशानुकथा निरोधो मुक्तिराश्रयः ॥

प्रश्नः २ सविस्तरेणोत्तरं लिखत ।(एकस्य) ०८

(१) भगवतः विविधावताराणां कथा द्वितीयस्कन्धाधारेण लिखत ।
(२) भागवतस्य चतुःश्लोकी भागवतोपदेशं विवर्ण्य क्रममुक्तिसद्योमुक्तिवर्णनं विधीयताम् ।

प्रश्नः ३ द्वयोः टिप्पणी लिखत । ०४

(१) सृष्टिवर्णनम् *(२) ध्यानविधिवर्णनम्*
(३) विराट्स्वरूपवर्णनम् *(४) परीक्षितः विविधाः प्रश्नाः*

प्रश्नः ४ पञ्चानाम् लघूत्तराणि लिखत । ०५

(१) चतुःश्लोकी भागवतोपदेशं कः कस्मै ददाति ?
(२) नरनारायणावतारे कयोः गणना भवति ?
(३) विराट् पुरुषस्य पृष्ठभागात् कस्योत्पत्तिः जाता ?
(४) भगवद्भक्तेः प्राधान्यं किम् ?
(५) विद्या प्राप्त्यै कस्य देवस्योपासना कर्तव्या ?
(६) द्वितीयस्कन्धस्य नाम किम् ?
(७) श्रीशुकदेवेन कथारम्भः कस्माद् अध्यायात् क्रियते ?

द्वितीयान्वितिः (युनिट - २)

प्रश्नः ५ द्वयोः व्याख्या ससन्दर्भप्रसङ्गं संस्कृते कार्या । ०८

(१) योगरन्धित कर्माणो हृदि योगविभाविते ।
योगिनो यं प्रपश्यन्ति योगेशं तं नतोऽस्म्यहम् ॥

(२) नमः शान्ताय घोराय मूढाय गुणधर्मणे ।
निर्विशेषाय साम्याय नमो ज्ञानधनाय च ॥

(३) *तत्कथा सुमहत्पुण्यं धन्यं स्वस्त्ययनं शुभम् ।*
यत्र यत्रोत्तमश्लोको भगवान् गीयते हरिः ॥

प्रश्नः ६ कस्याप्येकस्य सविस्तरेणोत्तरं लिखत । **०८**

(१) *पूर्वापरसन्दर्भसहितां समुद्रमन्थनकथां लिखत ।*

(२) *गजग्राहयोः युद्धं विवर्ण्य गजेन्द्रस्तुतिपूर्वकं गजेन्द्रमोक्ष कथां लिखत ।*

प्रश्नः ७ टिप्पणीं लिखत ।(एकाम्) **०२**

(१) मन्वन्तराणि । *(२) मोहिनी-अवतारः ।*

प्रश्नः ८ लघूत्तरं लिखत ।(द्वयोः) **०२**

(१) अष्टमस्कन्धस्य नाम किम् ?
(२) समुद्रमथनात् निर्गतस्य विषस्य नाम किम् ?
(३) गजग्राहयोः पूर्वावतारः कः ?
(४) समुद्रात् कति रत्नानि निर्गतानि ?

तृतीयान्वितिः (युनिट - ३)

प्रश्नः ९ द्वयोः श्लोकयोः ससन्दर्भप्रसङ्गं संस्कृते व्याख्या कार्या । **०८**

(१) *धर्माय यशसेऽर्थाय कामाय स्वजनाय च ।*
पञ्चधा विभजन्वित्तं इहामुत्र च मोदते ॥

(२) *श्रोणायां श्रवणद्वादश्यां मुहूर्तेऽभिजिति प्रभुः ।*
सर्वे नक्षत्रताराद्याश्चक्रुस्तज्जन्म दक्षिणम् ॥

(३) *गृहेषु येष्वतिथयो नार्चिताः सलिलैरपि ।*
यदि निर्यान्ति ते नूनं फेरुराजगृहोपमाः ॥

प्रश्नः १० कस्याप्येकस्य सविस्तरमुत्तरं लिखत । **०८**

(१) *वामनेन कृतां भूमियाचनां ततश्च बलेः बन्धनं वर्णयत ।*

(२) *पयोव्रतापदेशेन भगवत्प्राप्तिः ततश्च वामनावतार कथां पूर्वापरसन्दर्भेण लिखत ।*

प्रश्नः ११ टिप्पणी लिखत ।(द्वयोः) **०४**

(१) वामनस्य विराट्रूपम् ।
(२) बलेः बन्धनान् मुक्तिः ।
(३) बलेः यज्ञशालायां वामनस्य प्राकट्यम् ।
(४) बलिना कृता भगवत्स्तुतिः ।

प्रश्नः १२ लघूत्तरं लिखत ।(पञ्चानाम्) **०५**

(१) बलेः पत्न्या पितुश्च नाम किम् ?
(२) 'वामनः' इति शब्दस्य कोऽर्थः ?
(३) वामनः कति पदपरिमितां भूमिमिच्छति ?
(४) पयोव्रतोपदेशं कः कस्मै ददाति ?
(५) बलिना मखः कस्याः नद्याः तटे कृतः ?
(६) बलेः साम्राज्यं कस्मिन् लोके ?
(७) बलेः गुरोर्नाम किम् ?

=०=